

**Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare
în Domeniul Patologiei și Științelor Biomedicale
„VICTOR BABEȘ” BUCUREȘTI**
www.ivb.ro

Splaiul Independenței 99-101, București 5, 050096, România; Tel/fax: +40 213194530 /28, +40 213192732/ 33/ 34; E-mail: info@ivb.ro

**Aprobat,
Director General
Prof. Dr. Mihail Eugen HINESCU**

Data: 3.04.2026

**CODUL DE ETICĂ ȘI CONDUITĂ
ÎN ACTIVITATEA DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ
al
Institutului Național de Cercetare-Dezvoltare în Domeniul
Patologiei și Științelor Biomedicale „Victor Babeș”**

2026

Cuprins

1. DISPOZIȚII GENERALE	2
2. TERMENI DE BAZĂ	3
3. PRINCIPIILE GENERALE DE ETICĂ ȘI CONDUITĂ ÎN CERCETARE	5
3.1. Principiul respectării autonomiei.	6
3.2. Principiul respectării demnității ființei umane.	6
3.3. Principiul respectării integrității profesionale și personale.	6
3.4. Principiul utilizării responsabile a resurselor.	6
3.5. Principiul corectitudinii și dreptății.	6
4. REGULI ȘI NORME DE ETICĂ ȘI CONDUITĂ ÎN CERCETARE	7
4.1. Reguli și norme de conduită în activitatea de CDI	7
4.2. Reguli și norme de conduită în activitatea de publicarea și diseminarea rezultatelor CDI	7
4.3. Reguli și norme de conduită în activitatea de evaluare și monitorizare a activității CDI	9
4.4. Reguli și norme de conduită în funcțiile de conducere în activitatea CDI	10
4.5. Reguli și norme de conduită privind respectarea ființei și demnității umane, evitarea suferinței animalelor și ocrotirea și refacerea mediului natural și a echilibrului ecologic	10
4.5.1 <i>Reguli specifice principiului demnității ființei umane</i>	10
4.5.2. <i>Reguli specifice principiului autonomiei</i>	12
4.5.3 <i>Reguli si norme specifice utilizării animalelor în cercetare</i>	13
4.5.4 <i>Reguli și norme specifice principiului utilizării responsabile a resurselor</i>	14
4.6. Reguli și norme de conduită în desfășurarea activității comisiei de etică a organizației de cercetare.	15
5. ABATERI DE LA NORMELE DE BUNĂ CONDUITĂ ÎN CERCETARE	16
6. SANȚIUNI	18
7. PREVEDERI FINALE	19

1. DISPOZIȚII GENERALE

Codul de etică a cercetării și de conduită în activitatea de cercetare reglementează normele de conduită morală și profesională pentru personalul Institutului Național de Cercetare-Dezvoltare în Domeniul Patologiei și Științelor Biomedicale „Victor Babeș” (INCDVB), astfel încât acestea să se constituie într-un factor de promovare a calității și valorii în cercetarea științifică.

Codul de etică are rolul de a preciza principiile, responsabilitățile și procedurile astfel încât cercetarea științifică și inovarea din INCDVB să se desfășoare în conformitate cu exigențele spațiului european al cunoașterii și cu principiile etice acceptate de comunitatea științifică națională și internațională și să asigure desfășurarea cercetării biomedicale într-un cadru etic, protejând drepturile și demnitatea persoanelor implicate, garantând bunăstarea animalelor, promovând responsabilitatea socială și prevenind abaterile de la buna conduită științifică.

Cercetarea biomedicală se întemeiază pe următoarele principii fundamentale: respectarea demnității umane și a drepturilor fundamentale, integritate științifică și responsabilitate, libertate academică exercitată cu responsabilitate socială, transparență și responsabilitate publică, respect pentru diversitatea biologică și valoarea intrinsecă a vieții, protecția mediului și a ecosistemelor, independență, imparțialitate și conformitate cu legislația națională și internațională.

Codul de etică este obligatoriu pentru tot personalul INCDVB. Respectarea și îmbunătățirea Codului de etică a cercetării și de conduită în activitatea de cercetare revin fiecărui cercetător și Comisiei de etică. Orice persoană care intră sub incidența lui poate face sesizări de încălcare și propuneri pentru îmbunătățire.

Prezentul cod de etică completează aspectele legate de valorile instituționale prevăzute în Strategia de Dezvoltare Instituțională și în Regulamentul Intern.

Codul de etică din INCDVB este elaborat și are în vedere reglementările interne și internaționale în domeniu, legislația Uniunii Europene și standardele acestora privind etica în cercetarea științifică și anume:

- Hotărârea nr. 984/1999 privind înființarea Institutului Național de Cercetare-Dezvoltare în Domeniul Patologiei și Științelor Biomedicale Victor Babeș,
- Hotărârea nr. 10/2018 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 984/1999 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Institutului Național de Cercetare-Dezvoltare în Domeniul Patologiei și Științelor Biomedicale Victor Babeș,
- Regulamentul intern al Institutului Național de Cercetare-Dezvoltare în Domeniul Patologiei și Științelor Biomedicale "Victor Babeș"
- Contractul Colectiv de Munca al Institutului Național de Cercetare-Dezvoltare în Domeniul Patologiei și Științelor Biomedicale Victor Babeș,
- Ordonanța Guvernului nr.57/16.08.2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, așa cum a fost aprobată prin Legea nr.324/08.07.2003, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 183/2024 privind statutul personalului de cercetare, dezvoltare și inovare;
- Ordinul nr. 6905/2025 privind aprobarea codurilor de etică și bună conduită în cercetare, dezvoltare și inovare ale personalului CDI din organizațiile de cercetare, pe domenii ale cercetării;
- Legea drepturilor pacientului nr. 46/2003, cu completările ulterioare;
- Declarația de la Helsinki - Principii etice pentru cercetarea medicală care implică subiecți umani;

- Legea nr. 17/2001 privind ratificarea Convenției europene pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei, Convenția privind drepturile omului și biomedicina, semnată la Oviedo la 4 aprilie 1997, și a Protocolului adițional la Convenția europeană pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei, referitor la interzicerea clonării ființelor umane, semnat la Paris la 12 ianuarie 1998
- Codul de deontologie medicală al Colegiului Medicilor din România;
- Decizia 2014/283/EU și Regulamentul nr. 511/2014 al parlamentului european și al consiliului din 16 aprilie 2014 privind accesul la resursele genetice și împărțirea corectă și echitabilă a beneficiilor care rezultă din utilizarea acestora la Convenția privind diversitatea biologică (Protocolul de la Nagoya);
- Carta europeană a cercetătorilor și Codul de conduită pentru recrutarea cercetătorilor, Recomandarea Consiliului (C/2023/1640) privind un cadru european pentru atragerea și păstrarea în Europa a talentelor din domeniul cercetării, inovării și antreprenoriatului;
- Legea 190/2018 privind măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2016/679 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date,
- Legea nr. 43/2014 privind protecția animalelor utilizate în scopuri științifice;
- Directiva 2010/63/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind protecția animalelor utilizate în scopuri științifice;
- Legea nr. 53/2003, Codul muncii, cu modificările și completările ulterioare;
- Contractul colectiv de muncă pe anii înregistrat la IMITMB;
- OSGG nr.600/2018 privind aprobarea Codului controlului intern managerial al entităților publice, cu modificările și completările ulterioare (Standardul 1 – Etică și integritate);
- Ordinul ANSVSA nr. 97/2015 Norma sanitară veterinară privind procedura de autorizare sanitară veterinară a unităților utilizatoare, crescătoare și furnizoare de animale utilizate în scopuri științifice;
- Legea nr. 361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public;
- Alte recomandări, decizii și regulamente naționale sau ale Comisiei Europene aplicabile în domeniul eticii cercetării.

2. TERMENI DE BAZĂ

În sensul prezentului cod, termenii de bază sunt definiți astfel:

- a. **acțiune ostilă** - mijlocirea oricărei acțiuni efectuate pentru a acoperi instituția sau membrii ei de efectele negative asupra statutului unității sau instituției de cercetare-dezvoltare. Ea se referă la angajări, acordarea de grade profesionale, promovări, obținerea de granturi sau contracte, cooperări etc.;
- b. **alegație** - invocarea unei teorii, unei păreri, unui document etc. pentru a argumenta fraudă în cercetarea științifică;
- c. **ancheta** - etapa inițială a cercetărilor asupra fraudei în cercetarea științifică, care se declanșează după o alegație. Ancheta are rolul de a verifica dacă alegația are o bază reală sau nu și este realizată de un număr mic de persoane;
- d. **arbitrarea** - rezolvarea unei dispute asupra fraudei în cercetarea științifică de către o comisie de arbitri. Decizia arbitrilor trebuie respectată în instituția de cercetare-dezvoltare;
- e. **arbitru** - persoană juridică sau fizică, cu calificare corespunzătoare numită în cadrul comisiei de arbitri, care trebuie să analizeze și să decidă conform prevederilor legale asupra gradului de culpabilitate al persoanei acuzate de abatere de la buna conduită în cercetarea științifică;

- f. **autoplăgiat** - republicarea unor părți substanțiale din propriile publicații anterioare, inclusiv traduceri, fără a indica în mod corespunzător sau a cita originalul.
- g. **buna practică** - respectarea ansamblului de acte normative care reglementează buna conduită în cercetarea științifică;
- h. **coautor al unei publicații** - orice persoană nominalizată în lista de autori a unei publicații științifice;
- i. **comunitate științifică** - grup de cercetători științifici ai unităților sau instituțiilor de cercetare-dezvoltare. În sens larg, totalitatea cercetătorilor științifici dintr-o țară, dintr-o zonă a lumii sau din întreaga lume;
- j. **confeccionarea de rezultate sau date** - raportarea de rezultate sau date fictive, care nu sunt rezultatul real al unei activități CDI;
- k. **confidențialitate** - păstrarea secretului asupra cercetării științifice aflată în desfășurare sau recent finalizate, asupra persoanei acuzată de fraudă și asupra persoanei care face o alegație;
- l. **conflict de interese** - situația de incompatibilitate în care se află o persoană juridică sau fizică care are un interes personal ce influențează imparțialitatea și obiectivitatea activităților sale în evaluarea, monitorizarea, realizarea, raportarea activităților de cercetare - dezvoltare și obținerea de granturi sau contracte de cercetare; interesul personal include orice avantaj pentru persoana în cauză, soțul/soția, rude ori afini până la gradul al III-lea inclusiv, sau pentru instituția de cercetare - dezvoltare din care face parte;
- m. **eroare** - eroare neintenționată, datorată insuficienței informării, insuficienței practici profesionale, neglijenței profesionale sau entuziasmului științific exagerat; depistarea erorii impune autorului ei obligația de a o denunța public; în cazul lucrărilor publicate, recunoașterea erorii trebuie făcută în aceeași revistă, jurnal etc. în care ea a apărut;
- n. **evalua** - aprecierea rezultatelor cercetării științifice prin folosirea unor criterii calitative și cantitative, cum ar fi impactul asupra societății, sau asupra mediului ambiant, prestigiul revistei, jurnalului, numărul de citări, etc;
- o. **falsificarea de rezultate sau date** - raportarea selectivă sau respingerea datelor ori a rezultatelor nedorite, manipularea reprezentărilor sau a ilustrațiilor, alterarea aparatului experimental ori numeric pentru a obține datele dorite fără a raporta alterările efectuate, în scopul denaturării adevărului științific;
- p. **frauda în știință** - acțiunea deliberată de confeccionare, falsificare, plagiere, înstrăinare ilicită a rezultatelor cercetării științifice sau alte procedee care se abat mult de la practicile acceptate de comunitatea științifică și care au ca scop obținerea unui prestigiu științific, a unor finanțări, a conducerii de proiecte sau a acceptării rapoartelor de cercetare etc.;
- q. **integritate** - politica cercetătorilor individuali, a unităților și instituțiilor de cercetare-dezvoltare și a asociațiilor cu preocupări în domeniul cercetării și/sau valorificării rezultatelor științifice pentru respectarea demnității umane, a valorilor intrinseci ale științei, a animalelor și a mediului înconjurător;
- r. **investigație** - etapa a doua a cercetărilor asupra fraudei, care urmează anchetei și care se bazează pe fapte dovedite;
- s. **normă legală** - prevedere legală care restrânge libertatea în cercetarea științifică în sensul respectării legilor cu privire la respectarea demnității umane, de protecție a animalelor, de interdicere a folosirii drogurilor, a substanțelor chimice sau radioactive etc.;
- t. **notificare** - comunicarea scrisă făcută unei persoane acuzată de fraudă în cercetare; notificarea se trimite persoanei în cauză înainte a procedurilor de anchetă sau investigație;
- u. **paternitate** - calitatea de autor al unui produs științific;
- v. **plăgiat** - prezentarea drept creație sau contribuție științifică pretins personală într-o operă scrisă, inclusiv în format electronic, a unor texte, idei, demonstrații, date, teorii, rezultate sau

- metode științifice preluate din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale altor autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la sursele originale;
- w. **probitate intelectuală** - neacceptarea falsificării de rezultate științifice, neînșușirea de idei sau rezultate ale cercetării științifice, nedivulgarea conflictelor de interese etc., cu scopul de a nu induce în eroare comunitatea științifică și de a nu crea prejudicii societății;
 - x. **produs științific** - studiu de interes național, produs (model, sistem etc), tehnologie (metodologie), publicație, brevet de invenție, program de calculator etc. obținut în urma activității de cercetare științifică;
 - y. **proprietate intelectuală** - totalitatea mijloacelor prin care o idee este difuzată (carte, articol, suport electronic etc.), precum și dreptul de autor corespunzător; după caz, proprietatea intelectuală se poate referi și la tezele de doctorat; lucrarea semnată de mai mulți autori aparține fiecăruia dintre ei; dacă ideea n-a fost difuzată printr-unul din mijloacele menționate ea nu reprezintă o proprietate intelectuală;
 - z. **responsabilitate** - responsabilitatea cercetătorilor individuali, a unităților și instituțiilor de cercetare-dezvoltare, precum și a publicațiilor științifice pentru păstrarea integrității în cercetare;
 - aa. **sanctiune** - sancțiune aplicată persoanei fizice sau juridice, care nu respectă reglementările bune conduite în activitatea de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și inovare;
 - bb. **standard științific** - normă sau ansamblu de norme care reglementează buna conduită în cercetarea științifică;
 - cc. **valoare științifică** - calitatea unui produs științific de a contribui la progresul cunoașterii.
 - dd. **acknowledgements** – secțiune a unei lucrări sau publicații științifice în care autorii recunosc și documentează contribuțiile semnificative ale persoanelor, echipelor sau organizațiilor care au sprijinit desfășurarea cercetării prin expertiză, consiliere metodologică, asistență tehnică, logistică, acces la resurse sau finanțare, dar care nu îndeplinesc criteriile necesare pentru a fi considerați autori, asigurând astfel transparența și respectarea eticii în publicare.

Acronime/abrevieri:

INCDVB - Institutului Național de Cercetare-Dezvoltare în Domeniul Patologiei și Științelor Biomedicale „Victor Babeș”

CDI - Cercetare-Dezvoltare Inovare

CNECSDTI - Consiliului Național de Etică a Cercetării Științifice, Dezvoltării Tehnologice și Inovării

ICMJE-International Committee of Medical Journal Editors

3. PRINCIPIILE GENERALE DE ETICĂ ȘI CONDUITĂ ÎN CERCETARE

Cercetătorii trebuie să respecte norme etice stricte și să își desfășoare activitatea în condiții de onestitate, fiabilitate, obiectivitate, imparțialitate și independență, comunicare deschisă, cu aplicarea obligației de diligență, cu corectitudine și responsabilitate pentru viitoarele generații. Acestea constituie fundamentele unei cercetări responsabile și demne de încredere, fără ingerințe necuvenite, inclusiv ingerințe externe și conflicte de interese.

Bunele practici de cercetare se bazează pe principiile fundamentale ale integrității în cercetare¹:

¹ <https://allea.org/code-of-conduct/>, ALLEA (2023) The European Code of Conduct for Research Integrity – Revised Edition 2023. Berlin. DOI 10.26356/ECOC

- **Încredere** în asigurarea calității în cercetare, reflectată în planificare, metodologie, analiza datelor și utilizarea resurselor.
- **Onestitate** în dezvoltarea, realizarea, revizuirea, raportarea și comunicarea rezultatelor din cercetare într-un mod transparent, echitabil, complet și imparțial.
- **Respect** pentru colegi, participanți la cercetare, subiecții cercetării, societate, ecosisteme, moștenirea culturală și mediul înconjurător.
- **Responsabilitate** pentru cercetare, de la idee la publicare, pentru managementul și organizarea acesteia, pentru instruirea, supravegherea și mentoratul tinerilor cercetători, pentru impactul pe care cercetarea îl poate avea la nivelul întregii societăți.

Principiile morale fundamentale aplicabile în cercetarea biomedicală, care stau la baza prezentului Cod de etică și conduită, sunt:

3.1. Principiul respectării autonomiei.

În activitatea de cercetare biomedicală și de diagnostic desfășurată în institut, fiecare parte implicată și/sau interesată (individ sau grup de indivizi) trebuie să decidă asupra aspectelor de etică în cunoștință de cauză, având grijă să nu afecteze libertatea altor persoane.

3.2. Principiul respectării demnității ființei umane.

Principiul fundamental al conviețuirii sociale, deci și al eticii cercetării biomedicale și de diagnostic, este respectarea demnității umane prin respectarea drepturilor omului așa cum sunt ele prevăzute în „Declarația Universală a Drepturilor Omului” adoptată de ONU la 10 decembrie 1948, respectiv în „Carta Europeană a Drepturilor Omului” semnată la 7 decembrie 2000. Acest principiu își propune să protejeze interesele multiple și interdependente ale oricărei persoane care poate deveni subiect al unei cercetări biomedicale sub aspectul integrității sale corporale și psihice. Acest principiu trebuie să reprezinte obligația etică de bază a cercetării biomedicale între toate cele prezentate în continuare.

3.3. Principiul respectării integrității profesionale și personale.

Trebuie să protejăm de orice ingerință o sferă de valori și însușiri intangibile prin care personalul de cercetare își identifică felul său de a munci și care, dacă e afectată, pune în pericol chiar identitatea profesiei.

3.4. Principiul utilizării responsabile a resurselor.

Orice cercetare necesită resurse la care contribuie societatea în ansamblul său, resurse care trebuie folosite cu succes în interesul progresului cunoașterii umane și al dezvoltării sociale, urmărindu-se eliminarea oricăror forme de risipire. Activitatea de cercetare trebuie finalizată cu rezultate utile pentru individ și societate în ansamblul ei.

3.5. Principiul corectitudinii și dreptății.

Trebuie să distribuim echitabil bunurile și serviciile din domeniul cercetării științifice în științele vieții, să nu discriminăm persoanele, să le apreciem după merit, nevoi, contribuție și responsabilitate, ținând cont totodată de resursele disponibile.

Nerespectarea în integralitatea lor a tuturor acestor principii poate duce la apariția unor conflicte de interese. În asemenea situații, cercetătorii și Comisia de etică trebuie să cântărească atent toate principiile și condițiile specifice pentru a lua hotărârile cele mai raționale și acoperitoare.

În toate activitățile de cercetare științifică, ființa umană autonomă (capabilă să ia decizii în cunoștință de cauză despre propria viață, să facă alegeri libere bazate pe propriile valori, credințe și opinii) va fi respectată ca o valoare supremă, nefiind niciodată folosită doar ca mijloc pentru atingerea unor scopuri de cercetare.

4. REGULI ȘI NORME DE ETICĂ ȘI CONDUITĂ ÎN CERCETARE

4.1. Reguli și norme de conduită în activitatea de CDI

a) **Competența.** Preocupă-te permanent pentru sporirea competenței proprii și a celor din jur. Cultivă cooperarea cu profesioniști competenți în direcțiile în care te simți depășit.

b) **Profesionalismul.** Cercetătorii trebuie să fie familiarizați cu obiectivele strategice urmărite de mediul lor de cercetare și cu mecanismele de finanțare aplicabile și trebuie să solicite și să obțină toate aprobările necesare înainte de a-și începe cercetarea sau de a accesa resursele puse la dispoziție.

c) **Responsabilitatea mentoratului.** Ajută la educarea altora, la formarea studenților, implică-te în activitățile de mentorat. Promovează bunăstarea celor pe care îi formezi și ajută-i să ia propriile decizii. Mentorul trebuie să asigure un mediu de cercetare sigur, incluziv și bazat pe egalitatea de gen pentru toți cei implicați și, în special, atunci când au loc discriminări, acte de hărțuire sexuală sau morală, cazuri de obstrucționare a învățării sau a activităților de cercetare ori însușirea personală nejustificată a datelor sau a rezultatelor.

d) **Respectul colegilor.** Exprimă-ți deschis punctul de vedere în relațiile profesionale cu colegii, fără tonuri sau atitudini jignitoare. Acționează și formează-i pe cei din jur în conformitate cu principiul „nimic personal”.

e) **Respectul pentru integritatea fizică și morală a subiecților recrutați într-un studiu.** Trebuie să se aibă grijă în mod deosebit de personalitatea persoanelor introduse ca subiecți în cercetările dezvoltate în Institut. Nu neglijați prin opiniile și comportamentul dumneavoastră sensibilitățile altor persoane.

4.2. Reguli și norme de conduită în activitatea de publicarea și diseminarea rezultatelor CDI

În activitatea de comunicare, publicare, diseminare și popularizare științifică, inclusiv în cadrul cererilor de finanțare depuse în cadrul competițiilor de proiecte organizate din fonduri publice vor fi luate în considerare următoarele aspecte:

a) **Onestitatea.** Raportează cinstit datele, rezultatele, metodele și procedurile, ca și statutul publicațiilor. Nu fabrica, nu falsifica și nu reprezenta deformat datele empirice. Nu-ți înșela colegii, finanțatorii proiectelor de cercetare și publicul. Rezistă tentației de a te angaja în activități care îți depășesc competențele.

b) **Obiectivitatea/Imparțialitatea.** Elimină subiectivismul din aprecierea atât a muncii proprii cât și a celorlalți. Stabilește-ți criterii personale care să te ajute să fii obiectiv. Străduiește-te să fii cât mai imparțial.

c) **Acuratețea.** Folosește-ți la maximum atenția, îndemânarea, priceperea, experiența, capacitatea intelectuală în activitatea pe care o desfășori. Vei crea astfel premisele de obținere a unor rezultate reproductibile (de către tine sau alții).

d) **Publicitatea/Transparența.** Asigură caracterul deschis al metodelor, datelor, rezultatelor, instrumentelor, resurselor, fără a încălca regula confidențialității. Fii deschis la critică (să o primești sau să o aplici) și la ideile noi.

e) **Respectul pentru proprietatea intelectuală.**

Nu îți însuși rezultatele altora, nici măcar dacă ai contribuit parțial la producerea lor. Recunoaște în mod corect contribuțiile fiecărui participant la cercetare sau creație,

menționându-i explicit în lista de autori sau la mulțumiri, după caz. Citează cu rigurozitate sursele utilizate și delimitează clar ideile proprii de cele preluate din lucrările altora.

Autorii trebuie să:

- facă referire la toate sursele de documentare cu exactitate și în mod etic;
- ofere referințe exacte și complete pentru toate citatele, ideile parafrazate, figurile sau datele din alte surse;
- evite citarea excesivă a propriilor lucrări publicate anterior, chiar și atunci când citarea este corectă;
- citeze sursa inițială a ideii, nu doar o referință secundară;
- citeze literatura primară acolo unde este posibil, în special pentru date și rezultate științifice;
- folosească citările pentru a susține argumentele, nu pentru a le înlocui.

Nu împiedica publicarea oricăror rezultate obținute prin eforturi comune ale mai multor persoane.

Dacă ai motive obiective pentru a nu fi de acord cu publicarea unor rezultate, expune-le deschis celorlalți și caută să se ajungă la un acord comun asupra situației, conștient fiind că o lucrare nu poate apărea fără acordul tuturor autorilor.

Rezultatele sau creațiile generate în urma activităților de cercetare trebuie protejate prin drepturi de proprietate intelectuală. Aceste drepturi trebuie notificate organizației de cercetare, care stabilește oportunitatea înregistrării și, după caz, condițiile de valorificare. Veniturile obținute din drepturile de proprietate intelectuală se împart între autori, instituție și finanțatori, cu respectarea cotei ce revine autorilor de cel puțin o treime din venitul net, iar organizația de cercetare are obligația de a prezenta transparent modul de calcul al sumelor ce li se cuvin. Autorii au, la rândul lor, obligația de a informa organizația cu privire la rezultatele cercetării finanțate public susceptibile de protecție și nu pot valorifica individual astfel de rezultate fără acordul instituției. Protejează datele, materialele și conceptele dezvoltate în cadrul colaborărilor, folosindu-le doar în scopurile convenite și cu acordul tuturor celor implicați. Nu divulga informații confidențiale și nu exploata ideea la care ai avut acces în context profesional fără permisiunea autorilor lor. Încurajează transparența și integritatea în procesul de elaborare și diseminare a cunoașterii, asumându-ți responsabilitatea pentru corectitudinea rezultatelor pe care le semnezi. Dacă identifici erori sau omisiuni după publicare, contribuie activ la corectarea lor, în spiritul onestității academice și al respectului față de comunitatea științifică și față de public.

- f) **Nu plagia.** Evită orice formă de plagiat, autoplăgiat sau reutilizare nejustificată a unor rezultate publicate anterior.

Cercetătorii trebuie să evite plagiatul de orice fel. O atenție deosebită ar trebui acordată principiilor coproprietății atunci când cercetarea se desfășoară în colaborare precum și normelor în materie de proprietate intelectuală. Acest lucru trebuie să se aplice în toate etapele procesului de cercetare, inclusiv în ceea ce privește activitatea de concepere, de întocmire a cererilor de finanțare, de dezvoltare și de obținere a rezultatelor. Necesitatea de a valida observațiile prin demonstrarea reproductibilității constatărilor nu ar trebui interpretată drept plagiat, cu condiția ca datele care urmează să fie confirmate să fie menționate în mod explicit.

Integritatea datelor și rezultatelor. Sunt interzise plagiatul, autoplăgiatul, fabricarea sau falsificarea datelor, precum și manipularea imaginilor sau a rezultatelor. Este considerată

lipsită de etică citarea în cadrul articolelor științifice a lucrărilor care nu au legătură directă cu subiectele abordate sau cu afirmațiile articolului, în scopul creșterii artificiale a impactului publicațiilor și/sau a indicatorilor metrici ai cercetătorilor.

- g) **Responsabilitate pentru ceea ce publici.** Asigură-te că ceea ce publici reprezintă adevărul științific în condițiile tale experimentale. Nu recurge la interpretări sau afirmații speculative decât dacă le definești explicit ca ipoteze. Asumă-ți responsabilitatea pentru ceea ce publici (rezultate, ipoteze, concepte). Respectă opiniile referenților asupra manuscriselor tale și folosește-le pentru îmbunătățirea lucrărilor. Pleacă de la premisa că nu toată lumea gândește ca tine.
- h) Autoratul și recunoașterea contribuțiilor. Publicațiile trebuie să respecte criteriile ICMJE privind autoratul și să excludă orice formă de autorat fictiv sau lipsă de recunoaștere a contribuțiilor reale. Calitatea de autor se obține dacă sunt îndeplinite simultan următoarele patru contribuții:
- participarea la proiectarea cercetării, colectarea datelor de bază, analiza și/sau interpretarea acestora;
 - redactarea și/sau revizuirea critică a manuscrisului în raport cu opiniile recenzorilor;
 - aprobarea formei finale a manuscrisului;
 - asumarea responsabilității pentru conținutul articolului.
- Autorii trebuie să includă după secțiunea „Concluzii” o listă în care sunt specificate contribuțiile fiecărui autor. De asemenea, autorii recunosc munca și contribuțiile importante ale celor care nu îndeplinesc criteriile pentru autor, precum tehnicieni, laboranți, operatori de teren (care efectuează activități de rutină), personal de birou, asistenți, finanțatori și îi menționează la secțiunea „Acknowledgements”.
- i) Declarații privind sursele de finanțare și conflictele de interese. Orice publicație sau raport științific trebuie să includă declarații clare privind sursele de finanțare, după caz, și eventualele conflicte de interese.
- j) Publicarea în regim de acces deschis. Se promovează publicarea în regim de acces deschis, în limitele legale și etice, pentru a facilita diseminarea responsabilă a rezultatelor cercetării.

4.3. Reguli și norme de conduită în activitatea de evaluare și monitorizare a activității CDI

Reguli și norme de conduită în activitatea de evaluare și monitorizare instituțională a cercetării, dezvoltării și inovării, de evaluare și monitorizare a proiectelor de cercetare, dezvoltare și inovare și de evaluare a persoanelor în vederea acordării de grade, titluri, funcții, premii, distincții, sporuri, atestate sau certificate în activitatea CDI:

a) Non-discriminarea și non-stigmatizarea. Nici un grup social nu va fi exclus fără temei de la cercetare, respectând interesele tuturor, indiferent de rasă, etnie, vârstă, dizabilități, religie, cultură, gen, etc.

b) Imparțialitatea. Toate persoanele trebuie tratate drept și echitabil la toate nivelurile organizatorice ale cercetării. Raportul dintre autoritățile finanțatoare și echipele de cercetare finanțate trebuie să fie unul echitabil bazat pe încredere reciprocă.

c) Controlul adecvat. Controlul asupra utilizării fondurilor trebuie făcut corect și eficient pentru a elimina pierderea de timp datorată tendințelor spre birocrăție inutilă. Greutatea aprecierii eficienței de utilizare a fondurilor trebuie să cadă pe publicarea rezultatelor în reviste cu evaluare

prin referenți („peer review”). Controlul de către cercetători asupra rezultatelor trebuie făcut și prin introducerea în activitatea instituțiilor implicate în această activitate a rapoartelor periodice asupra rezultatelor obținute în timpul derulării proiectelor.

d) Accesul egal la beneficiile cercetării. Beneficiile obținute din cercetările biologice, genetice și medicale vor fi făcute accesibile tuturor persoanelor, fără nici o discriminare, pe baza egalității lor ca ființe autonome.

e) Eficiența profesională. Cercetarea trebuie să se bazeze pe standarde, proceduri și metode corecte care să eficientizeze studiul. Studiul trebuie echitabil distribuit pe subiecții abordați și să nu fie supraîncărcat procedural, astfel încât cu minimum de mijloace să se obțină maximum de beneficii. Corectitudinea și nediscriminarea trebuie să acționeze și în ceea ce privește utilizarea beneficiilor rezultate din sporirea cunoașterii.

f) Identificarea și recunoașterea situației de conflict de interese. Conflictul de interese este definit de legislația în vigoare. În sens etic larg, situația de conflict de interese poate apărea oricând este afectată obiectivitatea unor aprecieri făcute asupra activității unei alte persoane. În asemenea cazuri este etic să fii onest și să declini exprimarea unui punct de vedere. Dacă o persoană aflată într-o funcție/ poziție care implică evaluarea unei cercetări (proponere de proiect sau rezultate obținute într-un proiect) are un interes legat de acea cercetare (participant direct sau indirect la efectuarea cercetării sau beneficiar, sub orice formă, al cercetării), atunci aceasta este obligată să-și declare situația de conflict de interese și să nu participe la discuțiile privind acea evaluare, respectiv la luarea deciziei.

4.4. Reguli și norme de conduită în funcțiile de conducere în activitatea CDI

Conducerea INCDVB se bazează în derularea activității pe patru valori etice și principiile corespondente: responsabilitate, profesionalism, integritate și transparență.

a) Principiul responsabilității. Conducerea INCDVB, prin acțiunile derulate, respectă interesul și drepturile angajaților și nu afectează demnitatea și integritatea acestora.

b) Principiul profesionalismului. Conducerea INCDVB își exercită atribuțiile de serviciu cu maximum de eficiență, conform competențelor deținute și în cunoștință de cauză în ceea ce privește reglementările legale.

c) Principiul integrității. Conducerea INCDVB prezintă un comportament bazat pe respect, imparțialitate, onestitate, egalitate de șanse și nediscriminare, deschidere și diligență față de angajați, fără să afecteze interesul public, interesele legitime și drepturile acestora ori prestigiul instituțional.

d) Principiul transparenței. Conducerea INCDVB trebuie să asigure transparența decizională, accesul neîngrădit la informații de interes pentru angajați, dar în același timp să protejeze informațiile cu caracter confidențial de care sunt responsabili ori de care au luat la cunoștință.

4.5. Reguli și norme de conduită privind respectarea ființei și demnității umane, evitarea suferinței animalelor și ocrotirea și refacerea mediului natural și a echilibrului ecologic

4.5.1 Reguli specifice principiului demnității ființei umane

a) Respectarea drepturilor omului. Drepturile fundamentale ale omului și obligațiile morale corelative, bazate pe principiul respectului demnității umane, sunt valabile și în domeniul cercetării:

- dreptul inviolabil la viață, inclusiv viață privată;
- dreptul la integritatea fizică și mentală;
- dreptul la libertate și protecție/siguranță, inclusiv asupra datelor personale;
- dreptul la proprietate și la protecția acesteia, inclusiv cea intelectuală;
- dreptul la egalitate de șanse și atitudine nediscriminatorie;
- dreptul la educație;
- dreptul la libertate de expresie și informare;
- dreptul la libertate de conștiință;
- dreptul la libertate de opțiune;
- dreptul la libertate de cercetare.

b) Bunăstarea individului pe primul plan. În cercetările pe subiecți umani, interesele și bunăstarea ființelor umane implicate în cercetare vor prevala asupra intereselor științei și societății.

Cercetarea pe ființa umană. Cercetarea pe ființa umană are caracter de excepție și poate fi făcută numai dacă, în mod cumulativ, sunt întrunite următoarele condiții: nu există nicio metodă alternativă de eficacitate comparabilă; riscurile la care se poate expune persoana nu sunt disproporționate în comparație cu beneficiile potențiale ale cercetării; proiectul de cercetare a fost aprobat de Comisia de etică a INCDVB după ce a făcut obiectul unei examinări independente asupra pertinentei sale științifice, inclusiv al unei evaluări a importanței obiectivului cercetării, precum și al unei examinări pluridisciplinare a acceptabilității sale pe plan etic; persoana asupra căreia se fac cercetări este informată asupra drepturilor sale și asupra garanțiilor prevăzute prin lege pentru protecția sa; consimțământul a fost dat în mod expres, specific și a fost consemnat în scris. Acest consimțământ poate fi retras expres în orice moment.

Suplimentar, cercetarea pe o persoană care nu are capacitatea de a consimți, dar pentru care s-a obținut consimțământul informat din partea reprezentantului său legal, trebuie să întrunească cumulativ și următoarele condiții: rezultatele cercetării au potențialul de a produce beneficii reale și directe pentru sănătatea sa; cercetarea nu se poate efectua cu o eficacitate comparabilă pe subiecți capabili să își dea consimțământul; persoana în cauză nu are obiecții.

În același cadru al responsabilității etice și al protecției demnității umane, reglementările aplicabile cercetării pe subiecți umani prevăd că, în situația persoanelor care nu au capacitatea de a consimți, participarea este permisă numai dacă există consimțământul informat al reprezentantului legal și dacă sunt îndeplinite cumulativ condiții suplimentare: rezultatele cercetării au potențialul de a produce beneficii reale și directe pentru sănătatea persoanei; cercetarea nu poate fi realizată cu eficacitate comparabilă pe subiecți capabili să consimtă; iar persoana vizată nu își exprimă obiecția.

Utilizarea celulelor stem și a materialului embrionar neviabil este permisă exclusiv cu respectarea legislației aplicabile și pe baza avizului comisiei de etică competente și a consimțământului scris explicit, în concordanță cu prevederile art. 18 din Convenția de la Oviedo² și cu ghidurile internaționale privind utilizarea materialului embrionar și a celulelor stem în cercetare. Este interzisă modificarea genetică a genomului uman în mod transmisibil generațiilor viitoare, în conformitate cu art. 13 din Convenția de la Oviedo.

b) Respectul persoanelor vulnerabile.

O grijă specială și măsuri adecvate trebuie luate în legătură cu persoanele vulnerabile, adică acelea a căror autonomie, demnitate și/sau integritate ar putea fi diminuate sau amenințate în decursul cercetării. Principiul se extinde asupra oricărui element viu (plante, animale, ecosisteme) în sensul protejării integrității și capacității de conservare și perpetuare. Respectul demnității

² <https://www.cmb.ro/conventia-de-la-oviedo/>

umane devine cu atât mai important cu cât persoanele selectate pentru un studiu biomedical sunt mai vulnerabile, în sensul competențelor și/sau capacității decizionale limitate. În aceste situații, sunt necesare condiții deosebite de protecție împotriva abuzurilor, exploatării sau discriminării. Se recomandă evitarea recrutării unor asemenea persoane pentru studii biomedicale. Dacă totuși regula esențialității, impune o asemenea opțiune, ca dovadă a corectitudinii și solidarității, obligațiile etice față de persoanele vulnerabile trebuie să se materializeze în proceduri de selectare și metode experimentale adecvate pentru protejarea intereselor subiecților investigați.

c) Confidențialitatea. Orice cercetare cu subiecți umani trebuie să respecte dreptul la viața privată, la confidențialitatea datelor personale și, în general, să se desfășoare cu respectarea tuturor drepturilor omului. Acestea sunt exigențe morale peste care nu se poate trece sub niciun motiv. În relația cercetător-subiect, informațiile legate de cercetare vor rămâne secrete, confidențiale și nu vor fi făcute publice decât în condițiile prevăzute de lege. Caracterul privat și confidențialitatea sunt esențiale pentru respectul demnității umane. Standardele de confidențialitate și caracter privat al informațiilor personale impun protecția față de accesul, controlul și diseminarea datelor personale. Comunicarea rezultatelor cercetării se va face cu protecția anonimatului subiecților. Cercetătorii au obligația să asigure reproductibilitatea și trasabilitatea datelor biomedicale. Protocoalele, seturile de date și metadatele trebuie arhivate într-un mod sigur și accesibil pentru verificare, cu respectarea limitărilor etice aplicabile categoriilor vulnerabile.

d) Comunicarea transparentă. În cercetările pe subiecți umani, fiecare potențial subiect va fi informat asupra scopurilor, metodelor, beneficiilor și riscurilor anticipate ale cercetării, precum și asupra disconfortului/riscurilor pe care îl/le poate produce. Ei vor fi informați că sunt liberi oricând să se retragă din cercetare și că trebuie să li se ia un consimțământ scris înainte de începerea investigațiilor.

e) Dreptul la informare. Orice persoană are dreptul de a decide autonom dacă să fie informată sau nu cu privire la rezultatele unor investigații științifice care o privesc. În baza corectei informări, pe parcursul cercetării, subiectul poate reveni asupra oricărei hotărâri anterioare.

f) Regula subsidiarității. Orice cercetare trebuie să arate respect pentru diversitatea culturală și pentru pluralismul valorilor. Directivele europene vor fi aplicate în țările membre ținând cont de specificul cultural al acestora, dar astfel încât diversitatea să nu ducă la violarea demnității umane și a drepturilor omului. Trebuie să se țină cont de dreptul instituțiilor și al indivizilor (al oamenilor de rând) de a participa la deciziile care îi afectează direct, cum ar fi acceptabilitatea morală a unor rezultate ale cercetărilor științifice.

g) Regula dublului efect. În condițiile în care o anumită cercetare duce atât la rezultate bune cât și, în mod inevitabil, la rezultate dăunătoare, vom decide, prin participarea tuturor celor implicați și/sau vizați, dacă acea cercetare e acceptabilă după următoarele criterii: **(1)** activitatea de cercetare să nu fie considerată rea în sine; **(2)** rezultatul bun e intenționat, iar cel rău e neintenționat, deși previzibil; **(3)** rezultatul rău nu e un mijloc în producerea rezultatului bun; **(4)** există un temei serios pentru acceptarea rezultatului rău.

h) Specificarea daunelor prin anticiparea riscurilor. Orice implicare a unui subiect într-o cercetare trebuie să fie însoțită de un document privind daunele pentru orice inconvenient care ar putea rezulta din riscurile ce se pot anticipa sau nu. Acest document este în afara asigurărilor de sănătate standard și trebuie să acopere neplăcerile care ar putea apărea din riscuri.

4.5.2. Reguli specifice principiului autonomiei

a) Dreptul la decizie liberă. Fiecare persoană implicată în cercetare are dreptul să ia liber deciziile asupra situației sale, dar având grijă să respecte, în același timp, autonomia celorlalte

persoane. Nicio decizie nu este considerată irevocabilă, subiectul putându-se răzgândi în orice moment al cercetării.

- b) *Consimțământul informat*** (consimțământul în cunoștință de cauză) reprezintă un document esențial pentru includerea unui subiect într-o cercetare. Acesta trebuie obținut în deplină libertate de decizie a persoanei selectate, după ce i s-au explicat la nivelul corespunzător de înțelegere scopul și importanța studiului, condițiile concrete care implică participarea, riscurile participării.
- c) *Participarea voluntară***. Orice persoană este liberă să decidă participarea voluntară, în cunoștință de cauză, la o cercetare.

4.5.3 Reguli și norme specifice utilizării animalelor în cercetare

- a) Principiul celor „3R”**: Când se planifică și se efectuează studii care utilizează animale în scopuri științifice trebuie luați în considerare cei trei R, și anume:
- **Înlocuirea** (*replacement*) presupune înlocuirea animalelor cu metode alternative sau strategii de testare fără utilizarea animalelor vii. Înlocuirea poate fi absolută, așa cum este înlocuirea animalelor cu modele computerizate, sau relativă, atunci când sunt înlocuite vertebratele cu animale cu un potențial mai scăzut de percepție a durerii, cum sunt unele nevertebrate.
 - **Reducerea** (*reduction*) face referire la orice strategie care va avea ca rezultat utilizarea unui număr mai mic de animale pentru a obține date suficiente și relevante pentru studiu.
 - **Rafinarea/îmbunătățirea** (*refinement*) se referă la modelarea procedurilor de creștere sau experimentale pentru a minimiza durerea, suferința, stresul sau vătămrile de durată și pentru a spori bunăstarea animalelor din momentul nașterii până la moartea lor. Dezvoltarea metodelor neinvazive, analgezia adecvată și anestezia alături de măsurile de îmbunătățire a condițiilor de creștere, adăpostire și îngrijire contribuie la rafinament.
- b) Analiza prejudiciu-beneficiu**: Studiile care implică animale sunt concepute și vor fi realizate ținând cont de relevanța lor pentru sănătatea umană sau animală, progresul științei sau binele societății. Animalele nu vor fi supuse unor riscuri inutile sau unor suferințe prea mari, ale căror beneficii nu depășesc prejudiciile.
- c) Bunăstarea și drepturile animalelor**: Animalele utilizate în scopuri științifice și educative trebuie menținute în cele mai bune condiții posibile de viață și sub stricta supraveghere a medicilor veterinari sau a specialiștilor cu experiență în știința animalelor de laborator. Animalele trebuie să primească îngrijire adecvată și tratament corespunzător. Bunăstarea, îngrijirea și utilizarea animalelor trebuie asigurată doar de personal calificat și cu experiență pentru efectuarea procedurilor pe animale vii. Drepturile/libertățile animalelor, ca aspecte ale bunăstării sub control uman, sunt: dreptul de a nu suferi de foame sau sete; dreptul de a nu suferi disconfort; dreptul de a nu suferi de durere, leziuni sau boli; dreptul de a exprima comportamentul normal; dreptul de a nu suferi de stres și frică.
- d) Monitorizare și raportare**: Starea animalelor utilizate în cercetare trebuie monitorizată continuu, iar rezultatele monitorizării și condițiile de îngrijire să fie raportate periodic comitetului de etică al organizației de cercetare. Aceste rapoarte vor reflecta sănătatea animalelor, respectarea bunăstării și conformitatea cu procedurile aprobate.
- e) Avizul comisiei de etică**: Cercetarea pe animale se poate realiza numai după obținerea avizului unei comisii de etică pentru bunăstarea animalelor, în conformitate cu legislația națională și Directiva 2010/63/UE.

- f) Raportarea transparentă:** Autorii cercetării sunt obligați să completeze chestionarul ARRIVE Essential 10³ sau echivalentul său, pentru a asigura transparența, reproductibilitatea și calitatea raportării studiilor pe animale.

4.5.4 Reguli și norme specifice principiului utilizării responsabile a resurselor

a) Urmărirea binefacerii. Activitatea de cercetare desfășurată în institut trebuie să urmărească maximizarea binelui și minimizarea răului prin corecta apreciere a beneficiilor, daunelor și riscurilor în vederea urmării celui mai mare beneficiu net. Cercetătorul trebuie să se asigure că cercetarea lui este relevantă pentru societate prin facilitarea unei înțelegeri îmbunătățite asupra lumii și că nu dublează în mod inutil o cercetare desfășurată anterior în altă parte

b) Esențialitatea cercetării. Cercetările care utilizează subiecți umani trebuie să fie singura alternativă, esențială pentru dezvoltarea cunoașterii în domeniul abordat. În această situație, trebuie ca cercetarea să se desfășoare pe un eșantion adecvat de persoane (ca număr și cazuistică), stabilit cu responsabilitate și care trebuie să garanteze concluziile corespunzătoare pentru orizontul așteptat în dezvoltarea cunoștințelor umane asupra domeniului și a beneficiilor pentru binele speciei umane în principal și al ecosistemului în general.

c) Corecta apreciere a binelui rezultat. Proiectele de cercetare trebuie să urmărească promovarea binelui social și prevenirea sau reducerea daunelor aduse individului în primul rând și, apoi, societății. Acest scop al cercetării nu se referă la binele imediat, ci trebuie să se bazeze pe o analiză de perspectivă, astfel încât binele imediat să nu fie anulat de apariția vreunui rău pe termen lung.

d) Echilibrul între beneficii și riscuri. În derularea cercetării științifice și în aplicarea rezultatelor acesteia se va urmări maximizarea beneficiilor directe și indirecte ale participanților la cercetare și minimizarea, pe cât posibil, a oricăror prejudicii aduse acestor persoane. Orice cercetare ce implică subiecți umani va fi precedată de o evaluare atentă a raportului dintre riscurile predictibile și beneficiile previzibile pentru subiecții înrolați în cercetare sau pentru alții.

e) Utilizarea inteligenței artificiale (AI). Utilizarea sistemelor AI în activitatea de cercetare trebuie realizată responsabil, transparent și în concordanță cu normele etice și legale aplicabile. Cercetătorii au obligația de a descrie, în măsura posibilului, modul de funcționare al algoritmilor utilizați, de a reduce erorile și de a preveni bias-ul și discriminarea, precum și de a proteja confidențialitatea datelor personale și medicale, în conformitate cu reglementările privind protecția datelor. Rezultatele generate de sisteme AI nu pot substitui responsabilitatea cercetătorului și trebuie validate prin metode științifice independente, în special atunci când pot influența diagnosticul, tratamentul sau deciziile clinice.

AI poate fi utilizată ca instrument auxiliar în diferite etape ale cercetării, inclusiv pentru sinteza literaturii de specialitate, organizarea ideilor, asistență în redactare sau analiza unor volume mari de date, însă folosirea instrumentelor generative se recomandă cu prudență. Conținutul generat cu ajutorul instrumentelor AI trebuie verificat critic și validat de autori pentru a asigura acuratețea, adecvarea contextuală și respectarea normelor de proprietate intelectuală. Autorii rămân pe deplin responsabili pentru conținutul final al lucrărilor, inclusiv pentru porțiunile elaborate cu sprijinul inteligenței artificiale, iar utilizarea acesteia trebuie menționată transparent, cu indicarea instrumentelor și a modului de utilizare.

În utilizarea AI trebuie respectate în mod constant următoarele principii: menținerea integrității academice; verificarea critică a conținutului generat; limitarea rolului inteligenței artificiale la un

³ <https://arriveguidelines.org/arrive-guidelines>

instrument secundar în analiza științifică; păstrarea unui nivel ridicat de originalitate în formularea ipotezelor și a contribuțiilor științifice.

f) Evaluarea pe parcurs. Cercetătorul sau echipa de cercetare, prin orice membru, va propune întreruperea cercetării dacă, după opinia lor, în caz că e continuată, ea se dovedește dăunătoare subiecților cercetării. În mod imperios, nu se va subordona interesul individual unui eventual interes social; adică nu se va ignora existența unui rău individual pe motivul binelui în interesul societății pe care o cercetare l-ar putea avea.

g) Protecția mediului, a biosferei și a biodiversității este o obligație. Cercetarea biomedicală trebuie să respecte legislația europeană și națională privind protecția mediului (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 265/2006, cu modificările și completările ulterioare). Trebuie evitate suferința animalelor și cercetările care nu sunt strict necesare sau sunt slab organizate sub aspect tehnic-metodologic. Cercetările prin concept și dezvoltare, conform capacității de previziune a comunității științifice și administrative, nu trebuie să afecteze pe termen scurt sau lung echilibrul ecologic sau să inducă efecte negative previzibile asupra biosferei. Grija pentru aceste aspecte este o responsabilitate a tuturor celor implicați în dezvoltarea proiectelor (management administrativ, cercetători, beneficiari).

h) Regula precauției. Orice proiect de cercetare științifică va fi considerat imoral dacă există o *probabilitate rezonabilă* ca el să ducă la deteriorarea mediului sau la producerea de efecte sociale nocive, care amenință siguranța generațiilor viitoare, chiar înainte ca știința să ofere dovezi concludente în acest sens.

4.6. Reguli și norme de conduită în desfășurarea activității comisiei de etică a organizației de cercetare.

Comisia de etică a INCDVB verifică respectarea regulilor și normelor de bună conduită în ceea ce privește studiile pe animale de laborator și studiile care implică subiecți umani conform Regulamentului de Funcționare și procedurilor specifice.

Comisia de etică va verifica respectarea principiilor de bază pentru utilizarea animalelor în activități de cercetare, testare și/sau educaționale, astfel:

- Beneficiu pentru oameni, animale sau mediu: Animalele sunt utilizate în proceduri numai dacă beneficiile obținute ca urmare a studiului depășesc prejudiciile aduse animalelor.
- Respectarea principiului de înlocuire: Animalele se vor utiliza doar în situațiile în care nu există alternative viabile care pot fi folosite în scopuri științifice cu același rezultat.
- Respectarea principiului de reducere: Trebuie selectată specia de animale cea mai potrivită pentru studiu și trebuie avută în vedere utilizarea unui număr minim de animale pentru a obține rezultate valide.
- Respectarea principiului de rafinare/îmbunătățire:
- Utilizarea adecvată a animalelor, inclusiv evitarea sau reducerea la minimum a disconfortului, stresului și durerii, este imperativă.
- Procedurile care pot provoca suferință moderată sau severă trebuie efectuate cu sedare, analgezie sau anestezie adecvate. În cazul în care sunt necesare derogări de la aceste practici, deciziile trebuie să revină structurii responsabile cu bunăstarea animalelor.
- Animalele care vor fi supuse unor proceduri care duc la dureri severe sau cronice, suferință, disconfort sau dizabilități care nu pot fi ameliorate trebuie eutanasiate fără durere la sfârșitul procedurii sau, dacă este cazul, în timpul procedurii.
- Respect pentru demnitatea animalelor: Se va respecta dreptul animalelor la cele mai bune condiții de îngrijire și tratament adecvat.

- Expertiza în lucru cu animale de laborator: Asigurarea îngrijirii și utilizării animalelor în proceduri trebuie realizată doar de personal calificat și cu experiență.
- Transparență în diseminarea rezultatelor obținute ca urmare a cercetării pe animale, atât a rezultatelor așteptate, cât și a rezultatelor negative.

Comisia de etică va verifica respectarea legislației în domeniu și a principiilor de bază pentru studiile care implică subiecți umani, în acord cu cerințele specifice ale proiectului de cercetare.

5. ABATERI DE LA NORMELE DE BUNĂ CONDUITĂ ÎN CERCETARE

Sunt considerate abateri de la normele de bună conduită și sunt sancționate conform legilor în vigoare:

- confecționarea de rezultate sau date și prezentarea lor ca date experimentale, ca date obținute prin calcule sau simulări numerice pe calculator sau ca date sau rezultate obținute prin calcule analitice sau raționamente deductive;
- falsificarea de date experimentale, de date obținute prin calcule sau simulări numerice pe calculator sau de date sau rezultate obținute prin calcule analitice sau raționamente deductive;
- îngreunarea deliberată, împiedicarea sau sabotarea activității CDI a altor persoane, inclusiv prin blocarea nejustificată a accesului la spațiile de cercetare, dezvoltare și inovare, prin avarierea, distrugerea sau manipularea aparaturii experimentale, a echipamentului, a documentelor, a programelor de calculator, a datelor în format electronic, a substanțelor organice sau anorganice sau a materiei vii necesare altor persoane pentru derularea, realizarea sau finalizarea activităților CDI;
- obstrucționarea activității unei comisii de etică, a unei comisii de analiză sau a Consiliului Național de Etică a Cercetării Științifice, Dezvoltării Tehnologice și Inovării (CNECSDTI), în cursul unei analize a unor abateri de la buna conduită în activitatea CDI din subordine;
- nerespectarea prevederilor și procedurilor legale destinate respectării normelor de bună conduită în activitatea CDI prevăzute de Legea 183/2024, în Legea 199/2023 a învățământului superior, cu modificările și completările ulterioare, în Codul de etică, în codurile de etică pe domenii, în regulamentul de organizare și funcționare al INCD Victor Babeș, respectiv în cartele universitare, după caz, inclusiv nepunerea în aplicare a sancțiunilor stabilite de către comisiile de etică sau de către CNECSDTI.
- plagiatul;
- autoplagiatul;
- includerea în lista de autori a unei publicații științifice a unuia sau mai multor coautori care nu au contribuit semnificativ la publicație sau excluderea unor coautori care au contribuit semnificativ la publicație;
- includerea în lista de autori a unei publicații științifice a unei persoane fără acordul acesteia;
- publicarea sau diseminarea neautorizată de către autori a unor rezultate, ipoteze, teorii sau metode științifice nepublicate;
- introducerea de informații false referitoare la activitatea CDI în cererile de granturi sau de finanțare, în dosarele de candidatură pentru abilitare sau în dosarele de înscriere la concurs sau examen pentru posturi de cercetare, dezvoltare și inovare.
- nedezvăluirea situațiilor de conflicte de interese sau incompatibilități sau încălcarea regimului juridic al conflictului de interese și al incompatibilităților în realizarea sau participarea la evaluări;
- fraudarea evaluării;
- nerespectarea confidențialității în evaluare;

- discriminarea, în cadrul evaluărilor, pe criterii de vârstă, etnie, sex, origine socială, orientare politică sau religioasă, orientare sexuală sau alte tipuri de discriminare, cu excepția măsurilor afirmative prevăzute de lege.
- abuzul de autoritate pentru a obține calitatea de autor sau coautor al publicațiilor persoanelor din subordine;
- abuzul de autoritate pentru a obține salarizare, remunerare sau alte beneficii materiale din proiectele de cercetare, dezvoltare și inovare conduse sau coordonate de persoane din subordine;
- abuzul de autoritate pentru a obține calitatea de autor sau coautor al publicațiilor persoanelor din subordine sau pentru a obține salarizare, remunerare sau alte beneficii materiale pentru soți, afini sau rude până la gradul al III-lea inclusiv;
- abuzul de autoritate pentru a impune nejustificat propriile teorii, concepte sau rezultate asupra persoanelor din subordine.

Următoarele situații pot să atragă răspunderea etică prin asociere pentru abateri de la buna conduită în activitatea CDI:

- cunoașterea abaterilor săvârșite de alții și nesusizarea comisiei de etică a INCDVB sau a CNECSDTI;
- coautoratul publicațiilor conținând date falsificate sau confecționate;
- neîndeplinirea obligațiilor legale și contractuale, inclusiv a celor aferente contractului de mandat sau contractelor de finanțare, în exercitarea funcțiilor de conducere sau de coordonare a activităților CDI.
- abaterile de la normele de bună conduită CDI (normelor de bună conduită în activitatea de cercetare, dezvoltare și inovare; normelor de bună conduită în activitatea de comunicare, publicare, diseminare și popularizare științifică, inclusiv în ceea ce privește cererile de finanțare depuse în cadrul competițiilor de proiecte organizate din fonduri publice; normelor de bună conduită în activitatea de evaluare și monitorizare instituțională a cercetării, dezvoltării și inovării, de evaluare și monitorizare de proiecte de cercetare, dezvoltare și inovare și de evaluare a persoanelor în vederea acordării de grade, titluri, funcții, premii, distincții, sporuri, atestate sau certificate în activitatea CDI; normelor de bună conduită în funcțiile de conducere în activitatea CDI; normelor de bună conduită privind respectarea ființei și demnității umane, evitarea suferinței animalelor și ocrotirea și refacerea mediului natural și a echilibrului ecologic; normelor de bună conduită în desfășurarea activității comisiilor de etică ale organizațiilor de cercetare), în măsura în care nu constituie infracțiuni potrivit legii penale, includ neîndeplinirea obligațiilor legale de către comisia de etică.

Abaterile grave de la buna conduită în activitatea CDI sunt următoarele:

- plagierea rezultatelor sau publicațiilor altor autori;
- confecționarea de rezultate sau înlocuirea rezultatelor cu date fictive;
- introducerea de informații false în solicitările de granturi sau de finanțare;
- cruzimea față de animale;
- consimțământul viciat;
- fabricarea de date științifice.

Nu constituie abateri de la buna conduită: datele contradictorii, diferențele de concepție teoretică, experimentală sau de practică, erorile materiale de citare, diferențele de interpretare a datelor, diferențele de opinie.

Conflictul de interese este considerat în următoarele situații:

- ocuparea concomitentă de funcții de către persoanele care se află în relație de soți, afini și rude până la gradul al III-lea inclusiv, astfel încât fiecare să se afle față de celălalt într-o poziție directă de conducere, control, autoritate sau evaluare instituțională la orice nivel în aceeași organizație de cercetare;
- participarea în calitate de membru în comisii de doctorat, comisii de evaluare sau comisii de concurs, în situația în care decizia afectează soții, rudele sau afinii până la gradul al III-lea inclusiv;
- participarea în cadrul aceleiași comisii, constituite conform legii, a persoanelor care au calitatea de soț/soție, rudă sau afin până la gradul al III-lea inclusiv;
- participarea unei persoane, care are calitatea de membru în comisii sau consilii naționale, la analizarea unei situații care are legătură cu organizația de cercetare din care face parte ca membru al comunității de cercetare;
- alte situații specifice stabilite în acte normative aplicabile unor proceduri de evaluare, inclusiv în pachetele de informații ale unor competiții de proiecte, cu respectarea reglementărilor legale în vigoare.
- o persoană nu poate participa în mod direct, ca expert evaluator, sau indirect, prin luarea de decizii nominale de selecție directă sau excludere a experților evaluatori însărcinați cu evaluarea unei organizații de cercetare, unui proiect, unei oferte sau unui candidat, dacă respectiva persoană face parte din lista de personal a organizației de cercetare, proiectului sau a ofertei evaluate sau a altor proiecte sau oferte depuse spre finanțare în cadrul aceleiași linii de finanțare, licitații sau cereri de ofertă sau dacă se află în următoarea relație cu candidatul sau cu persoanele din lista de personal a proiectelor, ofertelor sau organizațiilor de cercetare evaluate: sunt soți, afini sau rude până la gradul al III-lea inclusiv.

Angajații INCDVB trebuie să respecte următoarele reguli:

- să evite orice situație care implică sau poate genera conflicte între propriile interese și interesele institutului;
- în orice situație, angajații care au relații profesionale și/sau de afaceri cu terți, trebuie să acționeze în interesul institutului;
- datoria, loialitatea și sarcinile de serviciu ale angajaților INCDVB nu trebuie compromise în nici un fel de interese personale;
- orice posibil conflict de interese trebuie declarat;
- în cazul în care un angajat este implicat într-un conflict de interese, conducerea institutului trebuie să analizeze și să soluționeze situația împreună cu Comisia de etică;
- aprobarea sau dezaprobarea situației analizate se va face pe baza unui document scris, înregistrat de și păstrat la Comisia de etică.

Abaterile de la normele de etică și conduită în cercetarea științifică trebuie semnalate în scris Comisiei de Etică a INCDVB, conform Regulamentului de Funcționare al Comisiei de Etică.

6. SANCTIUNI

6.1 Sancțiunile disciplinare care se pot aplica pentru abateri de la buna conduită în activitatea CDI, constatate și dovedite, la propunerea Comisiei de Etică a INCDVB sunt:

- a) avertisment scris;
- b) retragerea definitivă și/sau corectarea tuturor lucrărilor publicate prin încălcarea normelor de bună conduită;

- c) retragere a gradului profesional de cercetare-dezvoltare obținut în urma încălcării normelor de bună conduită;
- d) destituirea din funcția de conducere/calitatea de membru al comisiei de etică;
- e) desfacerea disciplinară a contractului individual de muncă, în cazul comiterii unor abateri disciplinare grave sau repetate;
- f) suspendarea, pentru o perioadă determinată, a dreptului de a participa în competiții de finanțare a proiectelor de cercetare din partea INCDVB;
- g) suspendarea, pe o perioadă determinată de timp între un an și 5 ani, a dreptului de a se înscrie la un examen pentru obținerea unui grad profesional superior sau la un concurs pentru ocuparea unei funcții superioare sau a unei funcții de conducere, de îndrumare și de control, ca membru în comisii de examen sau de concurs;
- h) excluderea persoanei/persoanelor respective din echipa de realizare a proiectului.

6.2. În cazurile prevăzute la 6.1 lit. a) – h) Comisia de etică va înainta către Directorul General Procesul-verbal al cercetării efectuate, cuprinzând și propunerea de sancționare. Măsurile vor fi dispuse prin decizie a Directorului General.

6.3 În cazul prevăzut la 6.1 lit. c) și g), retragerea gradului profesional până la funcția de CS 3 se va realiza la nivelul organizației de cercetare prin decizie a directorului general. Pentru funcțiile de CS 1 și CS 2 vor fi sesizate autoritățile competente în vederea dispunerii măsurilor legale.

6.4 În cazul prevăzut la 6.1 lit. e) Directorul General va dispune prin Decizie, conform procedurii reglementate de Legea 53/2003 cu completările și modificările ulterioare, efectuarea unei cercetări disciplinare prealabile.

7. PREVEDERI FINALE

Codul de etică va fi difuzat în toate laboratoarele și compartimentele INCDVB, iar conducerea acestora va lua măsurile necesare pentru a se asigura că personalul din subordine cunoaște și respectă prevederile Codului.

Prezentul Cod de Etică completează prevederile Regulamentului de Ordine Interioară al Institutului. Completările și/sau modificările Codului de etică sunt în responsabilitatea Comisiei de etică a Institutului, care, prin membrii săi, urmărește îmbunătățirea documentului ori de câte ori consideră necesar.

Prezentul Cod de etică și conduită în activitatea de cercetare a fost întocmit de Comisia de Etică a INCDVB și a fost aprobat în ședința Consiliului Științific al INCDVB din data de 03.04.2026.

Prezentul Cod de Etică intră în vigoare la data aprobării lui de către Directorul General al INCDVB.

Președinte Comisia de Etică
Prof. Dr. Bogdan Ovidiu Popescu